

Рада внутрішньо-переміщених осіб (ВПО)

РАДА ВПО при органі влади – це консультативно-дорадчий орган, який об'єднує внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які мають проактивну громадянську позицію та є експертами у сфері діяльності відповідного органу влади, щоб примножити здобутки та підсилити політику у сфері захисту інтересів і забезпечити реалізацію прав внутрішньо переміщених осіб (ВПО), та діє на добровільних, позапартійних і волонтерських засадах.

Історія створення:

В 2018 році команда Благодійної організації «Благодійний фонд «Стабілізуєш Суппорт Сервісез» розробила концепцію утворення Рад ВПО.

У 2019–2020 році, отримавши підтримку Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні, ми запустили проєкт «Посилення участі внутрішньо переміщених осіб у демократичних процесах місцевого самоврядування»¹, у межах якого нам вдалось успішно реалізувати декілька пілотних ініціатив з утворення Рад ВПО при місцевих та регіональних органах влади на сході України.

У 2020–2021 роках команда Благодійної організації «Благодійний фонд «Стабілізуєш Суппорт Сервісез» у партнерстві з Норвезькою радою у справах біженців в Україні (NRC), спільно з Обласною радою з питань ВПО при Луганській обласній державній адміністрації працювали над рекомендаціями за результатами Профілювання внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Луганській області². Наразі створення та підтримка Рад ВПО на різних рівнях реалізується в рамках спільних проєктів за підтримки Гуманітарного фонду для України та Міністерства закордонних справ Норвегії.

БФ ССС разом із Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX в Україні) продовжує підтримку та реалізацію ініціатив Рад ВПО в рамках проєкту СИЛА – «Єднання через спільні дії молоді» та за підтримки Державного департаменту США.³

¹ Ради ВПО - Благодійний фонд «Стабілізуєш Суппорт Сервісез»

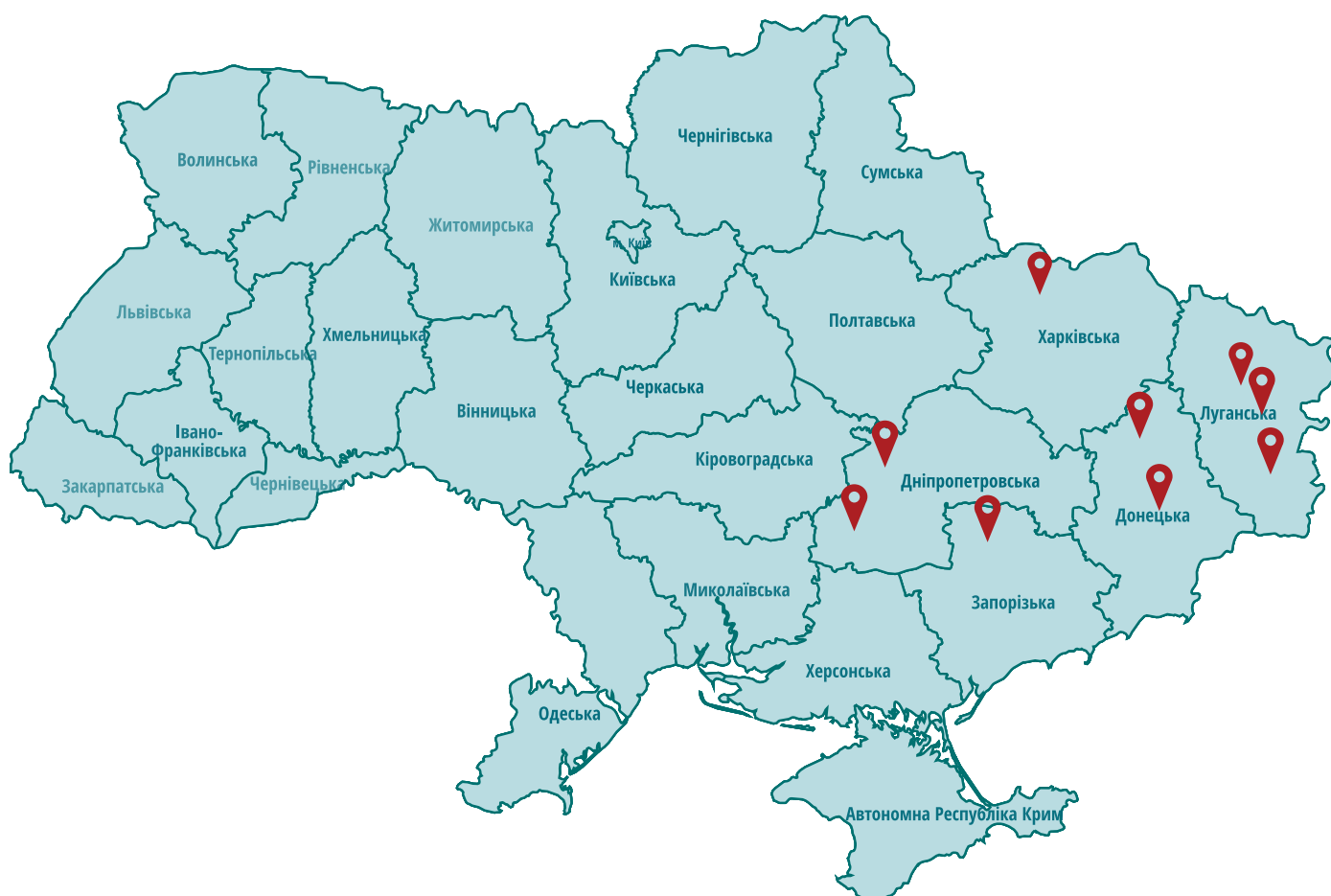
² Profiling of IDP situation in Luhansk Region, Ukraine

³ Our Work CYLA (Cohesion through Youth-Led Action)

Станом на грудень 2021 року за безпосередньої підтримки та загальної координації БО «БФ «ССС» успішно функціонують:

1. Обласна рада з питань внутрішньо переміщених осіб у Луганській області (утворена 28.02.2020);
2. Рада з питань захисту населення, що постраждало від конфлікту, Нижньотеплівської сільської ВЦА;
3. Рада з питань захисту населення, що постраждало від конфлікту, Широківської сільської ВЦА;
4. Координаційна рада з питань внутрішньо переміщених осіб при Виконавчому комітеті Краматорської міської ради (утворена 01.04.2020);
5. Відділ з питань внутрішньо переміщених осіб при молодіжній раді Донецької обласної державної адміністрації;
6. Координаційна рада з питань внутрішньо переміщених осіб у місті Харкові (утворена 28.05.2020);
7. Консультаційна рада внутрішньо переміщених осіб при Запорізькому міському голові (утворена 05.06.2020);
8. Рада внутрішньо переміщених осіб у місті Кривий Ріг (утворена 21.05.2021);
9. Координаційна рада з питань внутрішньо переміщених осіб у Кам'янській міській територіальній громаді.

Обґрунтування доцільності:

У вересні 2021 року Група Високого Рівня з Питань Внутрішнього Переміщення при Генеральному секретарі ООН у черговому глобальному звіті «Проливаючи світло на внутрішнє переміщення. Бачення для майбутнього» відзначила досвід Ради ВПО у Луганській області, високо оцінила надані письмові рекомендації⁴ та рекомендувала «створювати консультативні органи, які систематично залучатимуть ВПО та місцеві громади до розробки законів та політик щодо внутрішнього переміщення, стратегій та планів розв'язання проблем, а також мирних процесів» (повний текст звіту англійською мовою — <https://bit.ly/3C2xk0i>).

28 жовтня 2021 року Кабінет Міністрів прийняв розпорядження № 1364-р, затвердивши Стратегію інтеграції ВПО та впровадження середньострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2024 року, а також відповідний Операційний план.

Концепція створення Рад ВПО повністю відповідає **Стратегічній цілі 6 стратегії (Створення умов для інтеграції внутрішньо переміщених осіб в приймаючих територіальних громадах)**, в якій серед ключових завдань для її досягнення визначено підтримку створення консультативних механізмів, щоб залучити внутрішньо переміщених осіб до процесу прийняття рішень місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Пунктом 20 Операційного плану передбачено розроблення та затвердження типових положень про консультативно-дорадчі органи внутрішньо переміщених осіб, а також надання інформаційної, організаційної підтримки для створення та функціонування консультативно-дорадчих органів внутрішньо переміщених осіб.

Ключові характеристики рад ВПО:

- колегіальне ухвалення рішень;
- забезпечення координації з інститутами громадянського суспільства та профільними експертами;
- розглядає на своїх засіданнях будь-які питання, що знаходяться на розгляді органу влади, та висловлювати щодо них свої побажання/зауваження/коментарі;
- може делегувати уповноваженого представника взяти участь у будь-яких відкритих засіданнях, зустрічах, робочих групах, круглих столах тощо;
- проводить засідання за потреби, але не рідше ніж раз на квартал;
- 6) звітує за потреби, але не менше ніж раз на рік;
- 7) персональний склад змінюється максимум раз на 2 роки.

Важливі рекомендації (за результатами пілотних проєктів):

- утворення Рад ВПО при обласній державній адміністрації під загальною координацією (або керівництвом) профільного заступника голови ОДА з питань ВПО;
- у громадах до 10 тисяч⁵ населення — радники з питань ВПО при місцевому голові;
- у громадах понад 10 тисяч⁵ населення — ради з питань ВПО при місцевій раді;
- Рада ВПО на рівні області виконує координаційні функції з впровадження політик у сфері ВПО у всіх громадах та районах на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

⁴ https://www.un.org/internal-displacement-panel/sites/www.un.org.internal-displacement-panel/files/luhansk_authorities_submission.pdf Profiling of IDP situation in Luhansk Region, Ukraine

⁵ рекомендоване значення, яке, втім, може зазнавати змін з огляду на місцевий контекст, кількість зареєстрованих у громаді ВПО, їх активність та актуальність проблеми внутрішньо переміщених осіб на порядку денному / серед інших викликів місцевої влади.

- утворення Ради ВПО національного рівня, до складу якої увійдуть представників ВПО з усіх областей України, м. Києва, м. Севастополя та АР Крим, делегованих відповідними Радами ВПО регіонального (обласного) або субрегіонального (регіонального) рівнів (або обраних за іншою процедурою, що забезпечить представницький статус учасника) при: Кабінеті Міністрів України, Міністерстві соціальної політики України, Комітеті Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономній Республіці Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнародних відносин.

Процедура утворення Ради ВПО:

- створення ініціативної групи ВПО;
- направлення письмової пропозиції голові ОДА/місцевої ради/обласної ради щодо створення Ради ВПО;
- прийняття на рівні органу влади рішення про ініціювання створення ради ВПО;
- оголошення щодо набору ініціативної групи зі створення ради ВПО;
- затвердження ініціативної групи та публікація оголошення щодо набору членів ради;
- проведення установчих зборів кандидатів на посаду члена ради ВПО;
- затвердження Положення про раду ВПО та її склад;
- проведення першого установчого засідання Ради ВПО та планування її діяльності.

Правова основа:

- Конституція України;
- Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»;
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- Закон України «Про місцеві державні адміністрації»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»;
- Типове положення про консультативний, дорадчий та інший допоміжний орган, утворений Кабінетом Міністрів України.

SWOT АНАЛІЗ

Щоб оцінити досвід функціонування пілотних Рад ВПО, зокрема їх взаємодію з органами влади різних рівнів, та успіхи в поширенні інформації про кращі практики зі створення Рад ВПО серед ключових зацікавлених осіб, експертами й експертками БО «БФ «ССС» впродовж 2021 року було проведено низку Стратегічних сесій Рад ВПО, під час яких учасники здійснили SWOT-аналіз внутрішніх та зовнішніх чинників діяльності Рад, у тому числі сильних і слабких сторін, а також можливостей і ризиків, які об'єктивно існують в діяльності Рад ВПО.

СИЛЬНІ СТОРОНИ 	СЛАБКІ СТОРОНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Прозорість діяльності органу влади. • Прямий зв'язок з бенефіціарами щодо пропозицій та політик. • Свіжий погляд на професійну дискусію. • Обмін досвідом та корисними інсайдами. • Посилення авторитету інституції та стійкості її рішень. • Кадровий резерв працівників. • Відповідність часу та викликам сьогодення. • Залучення додаткових ресурсів до вирішення проблем та підтримки ВПО. 	<ul style="list-style-type: none"> • Необхідність побудови нових каналів комунікації. • Відсутність достовірної інформації.
МОЖЛИВОСТІ 	РИЗИКИ
<ul style="list-style-type: none"> • Залучення ресурсів донорських організацій та матеріально технічної допомоги для вирішення проблем ВПО та посилення організаційної спроможності громади. • Підвищення кваліфікації учасників Ради через інструменти неформальної освіти. • Використання ресурсів організацій членів Ради та партнерських організацій для спільної діяльності на користь цільової групи. 	<ul style="list-style-type: none"> • Відсутність необхідної кваліфікації членів. • Безініціативність або низька результативність ради. • Зловживання відкритістю інституції. • Формальність (фасадність) діяльності ради.

За результатами проведеного аналізу були зроблені такі висновки:

- важливим фактором, що впливає на ефективність новоствореної Ради ВПО, є експертність залучених представників та їх належність до різних соціальних груп;
- планування діяльності та розподіл обов'язків всередині Ради ВПО відповідно до ключових компетенцій учасників дозволяє налагодити більш ефективну комунікацію;
- профілювання ВПО та оцінка їх потреб дозволяє більш ефективно працювати пропозиції щодо вирішення проблем ВПО.

Інституційна підтримка Рад та Радників з питань ВПО з боку БО «БФ «ССС»

1. Поширення дорожніх карт та рекомендацій щодо створення Рад ВПО, надання методичної та менторської підтримки
2. Проведення сесій зі стратегічного планування діяльності Рад ВПО, розробки операційних та комунікаційних планів, проведення тренінгів та сесій з обміну досвідом
3. У планах до 2023 року розробка комплексної тренінгової програми, яка включатиме посилення ключових компетенцій Радників та членів Рад ВПО та забезпечення обміну досвідом та кращими практиками всередині мережі
4. Надання підтримки у проведенні заходів та підготовці необхідних документів.

Партнери:

1. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.
2. Фонд сприяння демократії Посольства США в Україні.
3. Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX в Україні).
4. Норвезька рада у справах біженців в Україні (NRC).
5. Луганська обласна державна адміністрація – обласна військово-цивільна адміністрація.
6. Виконавчий комітет Краматорської міської ради.
7. Харківська міська рада.
8. Запорізька міська рада.
9. Криворізька міська рада.